

V posledních letech začínají některé školy a některá města³ využívat při zápisu dětí do 1. třídy elektronickou registraci. Cílem je zjednodušit administrativu v základních školách, poskytnout rodičům on-line informace o přijetí či nepřijetí dítěte, poskytnout zpětnou vazbu zřizovateli a zjistit informace o dětech, které se k zápisu nedostavily. Elektronickou registraci využila přibližně desetina z navštívených škol (35 škol). Registrace ve dvou třetinách těchto škol přímo generovala termín (tj. den a hodinu), kdy se má dítě dostavit k zápisu, aby se zamezilo případnému čekání ve frontě ve škole či před školou. Ve 13 školách (38,2 %) byla elektronická registrace podmínkou pro zahájení správního řízení, což bylo v rozporu se školským zákonem v případě, když zákonný zástupce neměl možnost podat žádost o přijetí jiným způsobem. Elektronickou registraci může na žádost zákonného zástupce, případně s jeho spoluprací, provést také zaměstnanec dané školy. Dále může být pro zajištění rovného přístupu zákonným zástupcům kromě elektronické registrace nabízena možnost vyzvednutí žádosti na příslušném odboru školství, kde evidenci provádí přímo zřizovatel školy.

V důsledku vyššího zájmu o některé školy a nedostatečné kapacity škol stanovují ředitelé škol konkrétní kritéria přijetí do 1. ročníku základního vzdělávání. Školský zákon ukládá řediteli spádové školy povinnost přednostně přijmout žáky s místem trvalého pobytu v příslušném školském obvodu, a to do výše povoleného počtu žáků uvedené ve školském rejstříku. Kritéria přijetí mimo spádovosti školský zákon nestanovuje. Jednotlivá kritéria byla při inspekční činnosti posuzována podle zásady rovného přístupu ke vzdělávání, plně v souladu se zmíněným doporučením veřejné ochránky práv.

Kritéria přijetí před dobou zápisu zveřejnilo 67,8 % ředitelů základních škol. V ostatních školách (necelá třetina) nebylo nutné kritéria přijetí vytvářet a zveřejňovat, protože z důvodu dostatečné kapacity byly u zápisu přijímány všechny děti.

Základním zákonným kritériem přijetí u zápisu dětí do 1. ročníku je spádovost. Třetina škol, které byly při inspekční činnosti navštíveny, měla kromě spádovosti i jiná kritéria přijetí. Nejčastějším jiným kritériem pro přijetí dítěte po spádovosti bylo vzdělávání staršího sourozence ve škole (75,7 % škol)⁴, dále měly přednost děti s odkladem povinné školní docházky (21,5 %) a hrála roli i vzdálenost bydliště od školy (17,8 %). V několika případech se jako kritérium objevilo zaměstnání rodiče ve škole (5 škol). Takové kritérium sice nemusí být nutně v rozporu se zákonným požadavkem na rovný přístup ke vzdělávání, nicméně lze jej jednoznačně považovat za nevhodné. Tato skutečnost byla s řediteli dotčených škol probrána.

Ve 4 školách bylo kritériem datum (pořadí) přijetí přihlášky, což je v rozporu se zákonem, neboť zákonní zástupci dětí mají pro podávání přihlášek stanoven termín vždy od 15. ledna do 15. února a datum přijetí přihlášky by pak bylo s ohledem na výše uvedené právo nepřipustně omezující. Nesoulad kritérií se zákonem byl dále zjištěn ve 3 školách – ve 2 školách kritéria neobsahovala přednostní přijetí žáků s místem trvalého pobytu v příslušném školském obvodu a v 1 škole byla zjištěna diskriminace podle pohlaví (rovnoměrné zastoupení dívek a chlapců ve třídě). Po upozornění Českou školní inspekcí ředitelka školy diskriminační kritérium odstranila. Protože k odstranění tohoto kritéria došlo ještě před vlastním zahájením zápisů v dané škole, k diskriminaci nedošlo.

Nevhodná kritéria a kritéria, která byla přímo v rozporu se zákonem, byla s řediteli dotčených škol v průběhu inspekční činnosti a při závěrečném rozhovoru rozebrána. Daným školám pak byla také uložena lhůta pro přijetí opatření k nápravě zjištěného nedostatku.

Při inspekční činnosti bylo zjištěno, že u 7,6 % škol nesplnil obecní úřad svou povinnost dle § 36 odst. 8 školského zákona a neposkytl školám seznam dětí, pro které je daná škola

³ Elektronickou registraci zavádějí např. Brno, Plzeň a Zlín.

⁴ Uvedené podíly se vztahují ke školám, které uvedly mimo spádovosti i jiná kritéria přijetí, tedy k 107 školám.